

en waarop „theologische verschillen” duidelijk aan de dag kwamen, werd door de N.Z.R. een theologische studietoelating commissie benoemd, die over deze zaken had te rapporteren. Hierin namen zitting: Dr. Jansen Schoonhoven, voorzitter; dr. Blauw, secr.; prof. dr. Bavinck, prof. dr. Boendermaker, dr. K. J. Brouwer, dr. J. van der Linden, dr. Rasber, prof. dr. Herman N. Ridderbos, prof. dr. Sevenster, prof. dr. Vriezen, ds. A. Meyers, dr. B. N. Oosterhof (= dr. B. J. Oosterhoff, chr. geref.), prof. dr. Van Unnik waren verhinderd tot de commissie toe te treden.

Enkele opmerkingen hierover:

1e. Welke kringen het waren, „die de Zending wilden terugroepen tot haar eigenlijke en enige taak, de verkondiging van het Evangelie”, wordt in het rapport niet gezegd. Het is mogelijk, dat hier gezinspeeld wordt op twee artikelen van prof. dr. Zuidema in Geref. Weekblad, 4e jaarg., no. 35 en 36, die ook in dr. Honig's proefschrift aangevallen worden (Heroriëntering in de zendingsoeping. De zelfbegrenzing der zedende Kerken). Indien dit zo is, komt binnen korte tijd de consciëntie-kreet van dr. Zuidema voor de tweede maal onder vuur.

2e. In het rapport wordt het besluit van de synode van Amersfoort genoemd. Het komt ons voor, dat de overwegingen, die de synode tot zulk een besluit leidden wel wat summier zijn weergegeven. De synode van „onze” kerken besloot NIET toe te treden, op grond van de volgende overwegingen:

OMDAT:

a. deze Raad op een in felle andere grondslag staat dan onze Kerken;

b. deze Raad ten doel heeft o.a. het vertegenwoordigen van de Nederlandse zending in haar geheel bij de Internationale Zendingraad (statuten art. 1, sub 1), welke zonder nadere keur alle zendingcorporaties wil verenigen en onjuiste opvattingen heeft inzake de taak der zending op sociaal en politiek gebied, en ook als teken van verbondenheid met de Wereldraad van Kerken in alle officiële stukken voortaan spreken zal van „Internationale Zendingraad in associatie met de Wereldraad van Kerken”;

c. al deze organisaties worden gedreven door een eenheidsstreven, waarin geloof en ongeloof verbonden worden”.

Deze uitspraak is dus de commissie, die rapporteren moest, onder ogen gekomen. Waarom is zij niet vollediger vermeld? Waarom werden de bezwaren tegen de oecumenische samenwerking en de vage grondslag niet genoemd? Wat Amersfoort-1948 deed, was zich aansluiten bij het rapport van Arnhem-1930, dat feitelijk dezelfde bezwaren noemde. De N.Z.R. had goed gedaan, het besluit van onze kerken eens duidelijk te publiceren. Helaas zijn we in Nederland nog lang niet zover, dat bezwaren tegen de oecumenische actie (bron van veel onschrijftuurlijk gedrijf) serieus genomen worden. Als de doofpot niet gehanteerd kan worden, dan vermag het caricaturiseren wel veel. Jammer, — het is allebei onchristelijk, dus onwetenschappelijk.

3e. Als we letten op de rapporteurs, dan vinden we daaronder verschillende, die reeds zeer sterk vóór comprehensive approach geposterd waren op het moment van hun benoeming. Was het niet beter geweest andere figuren te kiezen? Bijvoorbeeld prof. Zuidema en ds. A. Bikker, die zich beide in zendingskrings tegen de comprehensive approach gewerd hebben? We krijgen de indruk, dat de commissie enigszins eenzijdig was samengesteld.

INHOUD.

Het rapport begint met te handelen over: „De plaats der zending in de heilsopenbaring”. Wie het uitvoerige werk van prof. Herman Ridderbos: „De Komst van het Koninkrijk” kent, die zal het niet moeilijk vallen om de auteur van dit stuk te herkennen. Verschillende uitdrukkingen uit bewust werk (het perfectum praesens en het futurum, blz. 391, 392; de overeenkomst tussen Dan. 7 en Matth. 28, blz. 395; het onderhouden, terein, dat op een langere periode wijst, blz. 325) komen we ook in het rapport tegen. Betoogd wordt, dat de plaats van de zending in de heilsopenbaring bepaald is door het volbrachte werk van Christus en de voltooiing

approach. Tegenover bezwaarden betoogt het rapport, dat Christus ook discipelen uitzond om het evangelie te verkondigen EN daemonen te bannen, ziekten te genezen. Zie o.a. Matth. 10; Luc. 9; Marc. 16; Rom. 15: 18, 19. Een vraag wordt opgeworpen: Zijn medische, sociale, paedagogische arbeid niet van een andere orde? „Domineren daarin de liefde van Christus, de kracht des Heiligen Geestes — of is het veeleer de moderne cultuur, gedreven door menselijke ratio? Stelt de Zending door al deze arbeid tekenen van het koninkrijk Gods of jaagt ze hierbij slechts naar idealen van humaniteit?”

Hierop wordt geantwoord: De liefde tot Christus dringt de zending tot medische verzorging, culturele verheffing. Al deze arbeid is nodig voor de ontplooiing van gezins- en gemeentelieven, opdat de christenen beeldridders Gods kunnen zijn. De evangelieprediking op het zendingsterrein kan niet zonder begeleiding van daadwerkelijk hulpbetoon en onderwijs.

De „jonge” en „oude” kerk zal zich verantwoordelijk moeten weten voor al dit werk. De ambtelijke vergaderingen zullen de coördinatie van alle op de kerstening van het gehele leven gerichte krachten moeten bevorderen. De kerkelijke ambtsdragers zullen echter de uitvoering van verschillende projecten aan het gemeenschapsleven moeten overlaten. De verkondiging van het evangelie zal niet alleen zakelijk, maar ook in de organisatorische groepering van christelijke activiteiten in het middelpunt moeten staan.

BEOORDELING.

In het kort mogen nu enige opmerkingen over de inhoud van dit rapport volgen.

Allereerst merken we op, dat in dit rapport veel gemist wordt, wat er zeker in had moeten staan. Al noteren we dankbaar, dat gesproken wordt over zending als planting der kerk, met het gebruiken van deze voetlaan term kunnen we thans niet tevreden zijn. De huidige voorzitter van de Int. Zendingraad, dr. John A. Mackay, heeft destijds het slagwoord gevormd: Laat de Kerk de Kerk zijn. Maar wat is hiermee bedoeld? De Here vergadert Zijn kerk door Zijn Woord en Geest tot 'n nieuwe gemeenschap, 'n nieuwe koinonia. Maar Zijn Woord wordt niet altijd zuiver gepredikt, er zijn ook onschrijftuurlijke vormen van gemeenschap. Het doel der zending is heel bepaald: planting der WARE kerk.

Het is volkomen waar, dat „de zending” bepaald wordt door Christus' werk in verleden en toekomst. Maar dit maakt juist haar zeer waakzaam. Immers, Zijn werk in het verleden was: Zijn kerk bevoegdheid geven om met autoriteit Zijn evangelie te proclameren. De discipelen hadden de heidenen te leren, hoe zij in het huis Gods moesten verkeren. En vóór hen lag de dag des Heren: dan zou het óórdeel komen en beginnen bij het huis Gods. Verleden en Toekomst van Christus bepalen het Heden van de zedende kerk. Maar dwingen ook om trouw te zijn bij de zendingsoeping. Alle kerk- of zendingsoepingen, die niet gegrond zijn op het fundament Jezus Christus, worden door Zijn vonnis weggestormd. „Lerende hen onderhouden, alles wat Ik u geboden heb” — ds. Wielenga heeft er tijdens de Schooldag terecht op gewezen — slaat op de arbeid der trouwe kerk om de ware leer te verbreiden in de heidenwereld. De „jonge kerken” moeten leren waarachtig confessioneel te zijn. Het rapport had dit accent moeten geven. Juist nu, in deze oecumenische eeuw.

Eveneens had gewezen moeten worden op de kracht

Psalm 7: 11-18

Vertaling N.B.G.

Mijn schild zal bij de HERE wezen,
hen, die oprecht van hart Hem vrezen,
verloft Hij van de haat en spot;
rechtvaardig Rechter is mijn God.
En wil zich iemand niet bekeren,
dan wet Hij 't zwaard om hem te slaan,
Hij spant zijn boog, legt op hem aan.

Zijn wapens zal Hij op hem richten,
zijn pijlen maakt Hij vuur'ge schichten,
Zie, zwanger van het onheil zucht
hij, die met onrecht werd bevrucht,
en niets dan leugen zal hij baren.
Hij valt in zijn verborgen garen,
want op zijn hoofd keert 't onheil weer,
zijn kwaad komt op zijn schedel neer.

Ik zal de HEER met psalmen prijzen,
de Allerhoogste eer bewijzen,
Ik loof naar zijn gerechtigheid
de naam des HEREN 't allen tijd.

A. v. B.

van dit werk in Zijn toekomst. Enerzijds wijst de Schrift er op, dat de ontplooiing van Gods koninkrijk tijd behoeft: de kerk mag zich beijveren om het leven der volkeren om te vormen naar Christus' geboden. Anderzijds wordt Christus verwacht: dit bewaart voor eenzijdig cultuuroptimisme (social gospel), „voor een „comprehensive approach”, waarbij het „comprehensive” hoofdzakelijk betrokken wordt op de materiële behoeften en de boodschap van verzoening en vergeving te loor gaat”.

Het tweede deel van het rapport, kennelijk door anderen opgesteld, handelt over: „De taak der zending”. In aansluiting aan Voetius wordt betoogd, dat de zending gericht is op de planting der kerk. Het zendingsoep is niet allereerst: persoonlijke bekering, stichten van het koninkrijk Gods, het organiseren van volkskerken. De plicht der zending is aandacht te schenken aan de doorwerking van het evangelie in het leven der volkeren. Afgewezen dient te worden het streven naar kerkelijke macht en het humanisme. Het evangelie sluit in zich vergeving der zonden, vernieuwing van het ganse leven. Deze zendingstaak worde gerealiseerd door een totale aanpak: comprehensive

ÉÉN HERDER.... ÉÉN KUDDE (IV)

§ 6. Over de synodale afwijzing van de reformatische sacramentalen.

We willen thans nagaan hoe de synode van Den Haag oordeelde over het gevoelen van hen, die de uitspraken van 1942, en derhalve ook de Vervangingsformule van 1946, verwierpen.

Zijdelings kwam deze kwestie reeds ter sprake toen we bespraken hoe de elkaar opvolgende synoden over de Verklaring van Gevoelen spraken. Wij moesten toen constateren, dat deze zich er zorgvuldig van hebben onthouden een rechtstreeks en duidelijk oordeel daaromtrent uit te spreken.

Over de houding van de synoden ten aanzien van de leer der bezwaarden is evenwel nog meer te zeggen. Zal echter het synodale gedrag in deze in het volle licht komen te staan, dan is het nodig eerst te memoreren wat de verwerpers van de synodale leerconstructie inzake de in geding zijnde leerpunten voorstonden.

Dat kan nu het beste geschieden, door ons af te vragen wat zij ten aanzien van de sacramenten geloofden.

Zeer zeker: het ging in de leerstrijd over belofte, sacrament, verbond.

Maar de gehele strijd concentreerde zich, zoals van zelf spreekt, om het sacrament. Het sacrament is immers het teken en zegel van belofte en verbond. In het sacrament krijgen verbond en belofte hun meest concrete gestalte onder de mensen.

Wat nu de bezwaarde, later ultgestoten, broeders omtrent de sacramenten leerden, hebben ze eenvoudig en duidelijk in hun Verklaring van Gevoelen geformuleerd.

Met wat zij daarin uitspraken wilden zij, ingaande op de situatie van 1943 en volgende jaren, speciaal twee momenten uit de leer der kerk ten aanzien van de sacramenten accentueren.

Vooreerst handhaafden zij, dat wat men de objectiviteit, de realiteit, de ongeschondenheid der sacramenten noemt.

En daarnaast, als consequentie van het eerste, wezen zij de subjectivering der sacramenten, zoals deze in de theorie van een het „aanwezige geloof” of de „aanwezige inwendige genade” verzegelende sacrament de kerken bedreigde, radicaal af.

Wat het eerste betreft legden de bezwaarden er de nadruk op, dat door gereformeerden en gereformeerde kerken steeds is beleiden, dat de inhoud, de kracht, de natuur van de sacramenten volstrekt onafhankelijk zijn van de gesteldheid van hen aan wie ze naar Gods ordinantien worden bediend. En dat dus de sacramenten, waar ze ook maar naar Gods bevel worden bediend, altijd en voor ieder volkomen hetzelfde betekenen en verzegelen.

Calvin predikte reeds, dat de kracht en de waarheid van het sacrament niet afhangt van de staat of het oordeel van hen, die het ontvangt. Want wat God heeft ingesteld blijft altijd vast en houdt altijd zijn

natuur, ook al veranderen de mensen ⁴⁰⁾.

In het Avondmaal wordt daarom het vlees en bloed van Christus even waarlijk aan de onwaardigen gegeven als aan Gods uitverkoren gelovigen ⁴¹⁾.

En evenzo wordt in de doop aan alle dopelingen de vergeving der zonden en de vernieuwing des levens aangeboden en — sacramenteel — ook door hen ontvangen ⁴²⁾.

Zeker, de ongelovigen bewerken door hun goddeloosheid wel, dat wat God hun tot heil beschikt, voor hen van geen nut is. Want zij versperren door hun verdorvenheid deze genade Gods de weg en bewerken zo, dat zij voor hen ijdel is. Maar dat verandert niets aan de inhoud, de kracht, de natuur van het sacrament. Ook al bleef er op heel de wereld geen enkel vonkje geloof over, dan zou het sacrament toch nog altijd het steeds gelijk blijvende, volle, waarachtige sacrament zijn ⁴³⁾.

Wat Calvin nu zo leerde — en Luther is in dit opzicht geheel homogeen met hem — werd overal in de gereformeerde belijdenissen opgenomen en alzo tot leer der kerk verklaard.

Zo vinden we b.v. in de tweede Helvetische confessie de duidelijke uitspraak, dat de volkomenheid der sacramenten niet van de waardigheid der gebruikers maar alleen van de trouw en de waarheid en de goedheid Gods afhangen. De sacramenten, zo verzekert deze belijdenis, bestaan uit woord, teken en betekende zaak. En ze zijn ware en volkomen sacramenten,

⁴⁰⁾ Institutie, IV, 14, 16.

⁴¹⁾ Idem, IV, 17, 33.

⁴²⁾ Catechismus, Zondag 49.

⁴³⁾ Catechismus, Zondag 49; Institutie, IV, 17, 33; Comment. op Ez. 20: 20.

ogt het rap-
om het evan-
annen, ziek-
9; Marc. 16;
worpen: Zijn
niet van een
liefde van
— of is het
or menselijke
beid tekenen
terbij slechts

tot Christus
ng, culturele
e ontplooiing
le christenen
elieprediking
e begeleiding
ts.
erantwoorde-
nbtelijke ver-
op de ker-
chten moeten
zullen echter
aan het ge-
verkondiging
k, maar ook
ristelijke ac-
n.

ORDELING.

igen over de

rapport veel
toeten staan.
i wordt over
ebruiken van
niet tevreden
zendingstraad,
lagwoord ge-
wat is hier-
erk door Zijn
ap, 'n nieuwe
tijd zuiver
vormen van
eel bepaald:

bepaald wordt
komst. Maar
Immers, Zijn
roegdheid ge-
le te procla-
te leren, hoe
En vóór hen
en Toekomst
ndende kerk.
de zending-
die niet ge-
stus, worden
e hen onder-
de Wielenga
gewezen —
de ware leer
onge kerken"
eel te zijn.
en. Juist nu,

op de kracht

van het Woord. Had, toen over de plaats van de
zending gesproken werd, niet duidelijk uiteengezet
moeten worden, dat zij opgenomen is in het Woord-
o f f e n s i e f van Christus? Christus is gekomen
— als de Logos van Joh. 1. En Hij k ó m t eenmaal —
als de Logos van Openb. 19. En v a n d a a g rijdt Hij
zeer voorspoedig als de Held en Bruidegom van Pa.
45 op het Woord Zijner waarheid. Daárdóór, daárdóór
roept Hij Zijn kerk tot leven en vernieuwt Hij haar
ganse bestaan. Waarom is in het rapport geen lofzang
op het Woord van Hem, Die l é é r t onderhouden, ge-
zongen?

Het rapport wijst naar de wonderen van Christus,
om ruimte te scheppen voor de „totale aanpak“. De
zending zou door dienstbetoon van allerlei aard de
boodschap des heils brengen en leren wat tot vrede,
sjaloom, heil en levensherstel dient. We moeten echter
bedenken, dat Christus' wonderen p r o f e t i s c h e
daan waren, niet te vergelijken met de huidige com-
prehensieve zendingsactiviteiten. Zij hadden een eigen
plaats, evenals die van de apostelen (vgl. Hebr. 2:4).
In de eerste „christelijke“ tijd waren er zeker teke-
nen, die de prediking van het Woord verzegelden.
Maar geeft dit reden om nu maar allerlei arbeid van
sociale zorg en reconstructie tot wonderen te verhef-
fen, die op één lijn staan met het verdrijven van dae-
monen door Christus en de apostelen, en die dus
d a a r o m als „zending“ gelegitimeerd zijn?

Wanneer verder gezegd wordt, dat de ambtelijke
dienst grenzen kennen en zich beperken moet tot
evangelie-prediking, stemmen we er van harte mee in.
Maar de „totale aanpak“ moet opgebouwd worden
— volgens het rapport — uit het g e m e e n s c h a p s -
leven (kerk-als-organisme). We zagen vroeger reeds,
hoe ook dr Honig zich de ontwikkeling van de com-
prehensieve „approach“ langs deze lijn denkt. Het is
begrijpelijk, dat de „totale aanpak“, meer dan voor-
heen, toen schooldienst, medische dienst, enz. veelal
in kerkelijke handen waren, thans op deze wijze de
volle gelegenheid krijgt zich te ontplooiën. We ach-
ten dit zeer schadelijk voor de prediking. Een al mo-
derner apparaat zal bovendien sommen gelds ver-
slinden¹⁾. We zijn weer terug bij de filantropie van
de vorige eeuw; de beschaving wordt gedoceerd. En
de preëstool komt door al deze „liturgieën“ (dien-
sten) in het nauw. Veel „tekenen“ — maar de bete-
kende zaak op de achtergrond²⁾.

Nu mene niemand, dat we álle „dienst“ op het
„zendingsterrein“ uitschakelen willen. Maar met
o n d e r s c h e i d i n g zal hier tewerk gegaan moe-

1) De zendings „Board“ van „the United Presbyterian
Church“ in Amerika legde zich in Egypte toe op veelok-
kerij. Daartoe werd in de veertiger jaren een Jersey-stier
van \$ 10.000 onderhouden. In India werden 3000 dollars
besteed door dezelfde zendingsvereniging aan het ver-
talen van slaapbedjes in een hindoe-dialect. China en
Korea bieden stof tot het geven van dergelijke voor-
beelden.

2) We verwijzen voorts naar wat we schreven inzake
het profeschrift van dr Honig in „De Reformatie“ van
22 Sept. 1951. In het Rapport inzake „De Verhouding
van den zendingsarbeid tot medische en onderwijs-arbeid
op de zendingsterreinen“ is breed op de kwestie van
comprehensive approach ingegaan (en ook op de historie
van de hulpdiensten). Het besluit van de synode van
Kampen om de „zendingsrapporten“ niet in de Acta op
te nemen, zal ten gevolge hebben, dat deze rapporten
voor het kerkvolk onbereikbaar blijven, tenzij een her-
uitgave plaats vindt. De zending is met een verdwijnen
van studiemateriaal niet gediend. We hebben reeds im-
provisaties genoeg!

daar ze niet slechts de heilige zaken aanduiden, maar
óók, omdat God ze aanbiedt, de betekende zaken
zelf zijn, ofschoon de ongelovigen door hun eigen
schuld de aangeboden zaken niet genieten⁴⁾.

Geheel hetzelfde vinden we nu ook in de Ned. Gel.
Bel. (art. 35).

We lezen daarin immers de belangrijke zin, dat de
sacramenten — het staat er zonder enige beperking:
DE sacramenten — „m e t d e b e t e k e n d e
z a a k t e z a m e n g e v o e g d z i j n“.

De betekende zaak — dat wil dus zeggen: Chris-
tus met al de weldaden, die Hij aan zijn gemeente
beloofd en bewijst — h ó ó r t b l j h e t s a c r a -
m e n t. Ze vormt er een i n t e g r e r e n d d e e l
van. Zó, dat zonder die betekende zaak de sacramen-
ten eenvoudig geen sacramenten zijn!

Wanneer God de sacramenten laat bedienen is dus
de betekende zaak daar steeds aan verbonden. Ze
komt daarin mee en wordt aan hen, aan wie het sa-
crament wordt bediend, sacramenteel geschonken.

Zeker, de goddelozen krijgen die betekende zaak
niet in zaligmakend bezit. Want ze scheuren om zo te
zeggen het teken van die betekende zaak af en hou-
den dan niets dan de naakte tekenen over. Maar dat
verandert niets aan het feit — ja het bevestigt dat
zelfs — dat wáár ook en aan wie ook de sacramenten
naar Gods ordinantiën worden bediend, deze altijd
e c h t e, w a a r a c h t i g e, v o l l e sacramenten
zijn. Sacramenten dus, die uit w o o r d, t e k e n e n

4) Art. 19 Ita sacramenta verbo signis, et rebus sig-
nificatis, constantia, manent vera et integra sacramenta,
non tantum significantia res sacras, sed Deo offerente
etiam res significatas, tametsi increduli res oblatas non
percipiunt.

ten worden. Allerlei breed-opgezette acties náást de
eerste evangelie-prediking achten we in strijd met
wat de Schrift ons voorschrijft. Het Woord is een
kracht Gods. Het bestrijkt het gehele leven, compre-
hensief en totalitair. Het stelt voor de keuze. 't Is
ook machtig het gehele leven te vernieuwen. Natuur-
lijk heeft de „zending“ de taak om als beeld Gods
priesterlijk werkzaam te zijn. Hij zal echter in zijn
werk geremd worden, als, voordat de ware LEER
aanvaard is, door allerlei „diensten“ cultuuroverdracht
enz. plaats heeft. Een, wereldgelijkvormig, zendings-
apparaat verhindert hem bovendien mobiel te zijn³⁾.
Komen er gemeenten, dan zullen deze vanzelf haar
taak gaan verstaan inzake medische, sociale en andere
„dienst“. Reeds bij het eerste brengen van het evan-
gelie is onderwijs (bijbel-leren-lezen) in te schakelen
bij het kerkewerk⁴⁾. Later kan het onderwijs uitge-
breid worden, als er kernen van christenen zijn. Deze
„jonge kerk“ heeft dan het initiatief te nemen. Met
een door anderen uitgebouwd apparaat, dat zij niet
bekostigen kan, is zij niet geholpen. Eenvoud is hier
het kenmerk van het ware. Indien de heidenen door het
evangelie gezien hebben wat tot hun vrede dient en
geleerd hebben eerst het rijk Gods te zoeken, zal de
vrede Gods in het gehele leven rijkelijk hun deel wor-
den. De kerken in het westen kunnen dan moreel en
materieel steunen, zij moeten echter niet vóór de be-
kering der heidense volken alvast maar het een en
ander opzetten. Het zuurdeeg, verborgen in het meel,
doet zijn werking. Als de evangelieprediking vruchten
draagt, dan werpt de Here de jonge kerk ook alles toe.
Zó is de volgorde. E n n i e t o m g e k e e r d. Het
heeft de Here behaagd door de dwaasheid der pre-
d i k i n g (en niet door allerlei tekenen en diensten)
zalig te maken die geloven.

VAN DER WAAL.

3) Mooie opmerkingen hierover heeft Roland Allen
gemaakt in: Missionary Methods: St Paul's or ours?
Van hem is ook: The spontaneous expansion of the
Church and the causes which hinder it, zie De Geopende
Deur, Dec. 1950.

4) Een suggestie: Het zou te overwegen zijn, of het
niet mogelijk is een onderwijzer te mandateren om op
het zendingsterrein catechese te geven (eenvoudige bij-
belscholen oprichten). Hier te lande kan de kerkeraad
een lid der gemeente, dat niet in het ambt staat, tot
„catechiseermeester“ aanstellen. In Indië werden steeds
„inlandse“ goeroes gebruikt. Waarom tevens geen „blan-
ke goeroes“ als kerkelijke hulpkrachten? Zie in noot 2
genoemd rapport, blz. 9 en 10.

Oproep aan alle emigranten

Brs en zrs, jongens en meisjes,

Hoewel ge ver van ons verwijderd zijt, merken we
steeds, dat ge met ons wilt blijven meeleven. Daarom wil
ik een beroep op u doen voor medewerking aan de „Jeugd-
actie“.

Het doel van de „Jeugdactie“ zal u wel bekend zijn,
en zo niet, dan zal ik het nog even vertellen.

Wij verzamelen afvalmaterialen en postzegels, waarvan
de opbrengst ten goede komt aan de medische- en school-
dienst op de zendingsterreinen onzer kerken op Soemba,
Savoe en West-Borneo.

Nu is het mijn bedoeling met deze oproep om U allen
te vragen buitenlandse postzegels te verzamelen, en deze
b.v. in een minimumhoeveelheid van 5 kg aan mijn adres
toe te zenden. Mij is f 4 tot f 8 per kg geboden naar ge-
lang van de waarde der zegels. Ze behoeven niet gewekt
te worden. Het is niet aan te bevelen, een kleinere hoe-
veelheid te zenden, daar anders de kans bestaat dat de
vrachtkosten de opbrengst overtreffen.

b e t e k e n d e z a a k bestaan. Sacramenten in
w e l k e t e k e n e n b e t e k e n d e z a a k
z i j n t e z a m e n g e v o e g d.

Uit het hardnekkig vasthouden van deze ongeschon-
denheid der sacramenten vloede nu als vanzelf voort,
dat de verwerpers der leeruitspraken van '42 en '46
zich eveneens kanten tegen de theorie, dat de sacra-
menten in bepaalde gevallen óók „aanwezig geloof“ of
„aanwezige inwendige genade“ verzegelen.

Wie deze theorie aanhangt, aanvaardt immers, of
hij dat wil of niet, de leer van een t w e e r l e i, een
v o l e n e e n n i e t - v o l, sacrament. Zijn er voor hem,
die deze theorie verdedigt, soms niet sacramenten, die,
omdat ze óók „aanwezig geloof“ of „aanwezige, in-
wendige genade“ verzegelen, in feite veel méér
verzegelen en dus rijker inhoud en groter kracht be-
zitten dan de andere sacramenten, waarbij van zo'n
extra verzegeling géén sprake is?

Bij deze theorie kan er daarom geen sprake zijn van
de reformatische opvatting, dat de sacramenten
overal en altijd dezelfde inhoud en kracht bezitten!

Zoals bekend is, wijzen de synodale stukken ter
adstructie van de theorie omtrent een het „aanwezige
geloof“ verzegelend sacrament op de bekende zin uit
art. 33 van de Ned. Gel. Bel., dat de sacramenten
„zichtbare waartekenen en zegelen zijn van een in-
wendige en onzienlijke zaak“.

Maar dit beroep is onjuist.

De belijdenis zegt in het genoemde artikel, dat God
de sacramenten „gevoegd heeft bij het Woord des
Evangelies om b e t e r a a n o n z e u i t e r -
l i j k e z i n n e n v o o r t e s t e l l e n, zowel
hetgeen Hij ons te verstaan geeft door Zijn woord,

Naar verhouding van de opbrengst zullen U dan foto-
kaarten en zendingsalbums toegesonden worden.

Ook hun, die van plan zijn te emigreren, wil ik gaarne
hierover inlichtingen verschaffen, opdat ook zij in den
vreemde met de Nederlandse vrijgemaakte jeugd de band
blijven gevoelen en onderhouden, en bovendien de zending
steunen.

In afwachting van uw medewerking, teken ik met
hoogachting en zustergroeten,

W. M. DE VRIES-JANSSEN,
Sophiastraat 22, Gouda,
Holland, giro 396656.

Plaatjesavonden voor de Zending

Reeds gedurende enige winters werden er vergaderin-
gen belegd waarop lichtbeelden van het zendingswerk op
Oost-Soemba en Savoe werden vertoond. Het doel van
deze avonden was om onze mensen iets te laten zien van
het werk der zending, dat door de hand des Heren zo
gelukkig was voortgegaan; en verder om de gemeente-
leden in Holland te laten kennis nemen van de vaak
moelijke en primitieve omstandigheden, waaronder de
zendingsarbeiders werken en de brutale bris en zrs leven;
om te vertellen van de trouw der jonge gemeenten in
druk en honger.

Dit bericht heeft de bedoeling om U te vertellen, dat
wij ook deze winter er weer op uit trekken en U de
adressen, waarheen U de aanvragen kunt zenden, in her-
innering te brengen. Aanvragen voor de Noordelijke pro-
vincies tot en met Overijssel te richten aan G. C. Schulte-
Nordholt, Luttelestraat 32, Zwolle (telefoon 6021).

Voor de overige provincies aan K. Raimond, Sophia-
straat 19, Gouda (telefoon K 1820—2348).

Voor de Achterhoek en omgeving: C. W. Th. van Sor-
gen, Asterstraat 2, Winterswijk (telefoon 494).

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

„En doe barmhartigheid aan duizenden
dergenen, die Mij liefhebben en Mijne
geboden onderhouden“. Ex. 20:6.

In een voorgaand artikel vestigden we de aandacht
op de ernstige verantwoordelijkheid die de ouders
hebben ten opzichte van hun kinderen: „De Heere
bezoekt de misdaad der vaderen aan hun kinderen,
tot in het derde en vierde geslacht dergenen, die Mij
haten“, zoo spreekt Hij in Zijn heilige wet. Hoe moest
dit de ouders prikkelen tot een heiligen wandel en
hen ervan afhouden, den Heere te verlaten en Zijn
Wet te overtreden. De straffen, die zij zich op den
hals halen, werken door, ook nog na hun dood en
doen hun kinderen deelen in het wee, dat de vaders
en moeders over zichzelf, maar ook over hun huis
hebben doen komen. Een drinker, een spotter, een
mammondienaar, een onheilige laat zijn kinderen ach-
ter, zwaar belast, ook al zou hij hun schatten van
goud en zilver, van huizen en have doen erven. De
Heere, de God des Verbonds, is een ijverig God.

Maar nu geldt ook het omgekeerde. Het is opmer-
kelijk, en ieder, die den Bijbel leest moet het opval-
len, hoe vaak de Schrift met tegenstellingen werkt,
om des te meer en te krachtiger haar uitspraken ons
te doen verstaan. Ik heb hier voor mij Spreuken 15,
waarin de voorbeelden voor het grijpen liggen:

„Een zacht antwoord keert de grimmigheid af;
maar een smartend woord doet den toorn oprijzen“
(vers 1).

als hetgeen Hij inwendig doet in onze harten, bondig
en vast makende in ons de zaligheid, die Hij ons mee-
deelt. Want het zijn zichtbare waartekenen en zegel-
en van een inwendige en onzienlijke zaak, door mid-
del waarvan God in ons werkt door de kracht des
Geestes“.

In deze woorden wordt het volgende geleerd:

1. God voegt de sacramenten toe aan zijn Evange-
liewoord, dat wil zeggen: aan zijn belofte.

2. Dat deed Hij om iets te beter a a n o n z e
u i t e r l i j k e z i n n e n — gehoor, gezicht, smaak
— v o o r t e s t e l l e n, of, zoals men ook kan
lezen: t e v e r t o n e n, of: aan te bieden.

God stelt ons dat „iets“ eerst krachtig „voor“ door
middel van het woord. Maar daarna stelt Hij dat nóg
krachtiger voor door de sacramenten. En wel „aan
onze uiterlijke zinnen“.

De sacramenten worden zo dus getypeerd als een
z i c h t b a a r, p r o e f b a a r woord. Zij zijn de
b e k r a c h t i g d e, d e v e r z e g e l d e beloften.

3. Wat God door de sacramenten nu zó voorstelt,
is dat wat Hij te verstaan geeft in Zijn Woord en wat
Hij inwendig doet in onze harten.

Dat wil zeggen: Hij stelt daarin voor het ganse
heil in Christus: zijn offer, opstanding, kerkvergade-
ring enz. Ook de afwassing der zonden en de dagelijk-
se vernieuwing des levens, wil men: de „inwendige
genade“.

Dat alles — men lette daar toch goed op — wordt
ons door en in het sacrament a a n d e u i t e r -
l i j k e z i n n e n v o o r g e s t e l d.

Van een verzegeling van een reeds in het hart der
gelovigen gerealiseerd en dus aanwezig geloof of in-
wendige genade is hier met geen woord sprake.

„De tong der wijzen maakt de wetenschap goed; maar de mond der zotten stort overvloedig dwaaheid uit“ (vers 2).

„In het huis des rechtvaardigen is een groote schat, maar die de bestraffing waarneemt, zal kloekzinnig handelen“ (vers 6).

En zoo zouden we door kunnen gaan. Hetzelfde treft ons ook in uitspraken van onzen Heere Jezus Christus.

„Een iegelijk, die tot Mij komt, en Mijne woorden hoort, en ze doet is gelijk een, die het fundament van zijn huis legt op een steenrots; maar die ze gehoord en niet gedaan zal hebben is gelijk een mensch, die zijn huis op aarde bouwde zonder fundament“ (verkort weergegeven).

„De goede mensch brengt het goede voort uit den goeden schat zijns harten; en de kwade mensch brengt het kwade voort uit den kwaden schat zijns harten“.

„Zoo wie zijn leven zal zoeken te behouden, die zal het verliezen; en zoo wie het zal verliezen, die zal het in het leven behouden“.

De Schrift is er vol van.

Zoo ook hier in het tweede gebod: „Die de misdaad der vaders bezoekt aan de kinderen tot in het derde en vierde lid dergenen, die Mij haten; maar doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben en Mijne geboden onderhouden“.

In het eerste gedeelte doet de Heere het ons verstaan, hoe de vaders in hun zondigen ook het oordeel brengen over hun kinderen; in het tweede gedeelte, hoe degenen, die Hem vrezen en Zijne geboden onderhouden, voor hun kinderen tot een rijken zegen worden gesteld, daarin, dat de Heere hun barmhartigheid bewijst, zoo mild, zoo overvloedig, dat de stroom van zegen duizenden omvat.

Wat zouden een vader en moeder liever begeeren, dan dat het hunnen kinderen wel ging, in den vollen zin van het woord. Daarvoor hebben ze alles over; daarvoor zetten ze alles op het spel; daarvoor zijn zij altijd bezig. Ze onthouden zich allerlei genietingen; ze offeren er hun rust voor op; dat de kinderen een goede gezondheid genieten, een prettige jeugd hebben, goed gekleed gaan, het beste onderwijs krijgen, wat voor hen bereikbaar is; straks een ruim bestaan vinden in een goede betrekking, een geschikt en gelukkig huwelijk aangaan en kinderen krijgen — maar bovenal, dat ze den Heere vrezen. Tenminste, dat moet het eerste en meeste zijn.

Welnu — ieder ouder zal direct toestemmen, dat zij het niet in hun hand hebben, dit alles hun kind te geven of de doen geven: den een ontbreekt het aan geld, een ander aan wijsheid, een derde aan de gelegenheid enz. enz. En bovendien staat elk mensch machteloos als het er om gaat van een kind te maken, wat hij wil, dat het zal worden. De rijkste man kan van een onbegaafd kind geen rijkbegaafd kind maken; de sterkste vader een stijfkoppig kind niet meegaand maken; de liefste moeder haar lichtzinnige dochter niet den ernst des levens bijbrengen.

Maar hier in dit tweede gebod wordt ons de weg gewezen, dien wij hebben te bewandelen, opdat onze kinderen barmhartigheid van den Heere zullen ontvangen. En, nietwaar, dan hebben ze alles; deze weg n.l., dat de ouders den Heere liefhebben en Zijne geboden onderhouden. En die weg staat voor ons allen open: voor de rijke vaders en moeders, maar even goed voor de armen; voor den man geschoold in de

opvoedkunde evengoed als voor de vrouw, die nauwelijks van opvoedkunde heeft gehoord; voor hen, die slechts één kind hebben, ook voor die veel kinderen van den Heere ontvingen; voor het ouderpaar met begaafde kinderen, doch ook voor dien vader en die moeder, die van Hem ontvingen een, wat we dan noemen, „ongelukkig“ kind.

Willen zij graag, dat het hun kinderen wel zal gaan — en wie verlangt dat niet — dan zullen zij er naar staan, den Heere lief te hebben; Hem te hebben tot hun hoogste goed; al hun vertrouwen op Hem te stellen; Hem de eerste plaats in hun leven te geven; Hem steeds te vragen, wat Hij wil, dat ze zullen doen; Zijn wil te aanvaarden als een lichte last, ja als een vreugde; in voorspoed dankbaar te zijn, in tegenspoed geduldig, in alles een goed toevorstzigt te hebben op hun getrouwen God en Vader; in hun gebed met den Heere om te gaan gelijk een kind met zijn vader; van het hunne den Heere te geven, met groote blijdschap de eerstelingen en minstens de tienden; vergevensgezind te zijn jegens degenen, die hun kwaad deden; en dat alles zoo, dat de kinderen het even duidelijk zien en ervaren, als dat zij weten en ervaren, dat hun ouders hen liefhebben; zoo, dat het voor hen geen vraag is, of hun ouders wel vroom zijn, maar zoo, dat ze leeren wat vroom is, aan hetgeen ze van vader en moeder dagelijks zien en hooren.

Hebben we zoo den Heere lief, houden we zoo Zijn geboden (hoewel met veel gebrek, en nog slechts in beginsel), zijn we zoo leesbare brieven van Christus te midden van ons gezin en daarbuiten, dan mogen we pleiten, als we over onze kinderen de barmhartigheid des Heeren inroepen, op Zijn belofte: „Ik doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Mij liefhebben en Mijne geboden onderhouden“.

HUISMAN.

Boekbespreking

Juliana Regina. Uitgeverij en Drukkerij Hollandia, Baarn.

In vaste gang heeft de Hollandia Drukkerij voor 1950 en ook voor 1951 een collectie van foto's met tekst van H.M. de Koningin gepubliceerd. De uitvoering is voornamelijk het onderwerp dankbaar, de druk uitstekend. Allen aanbevolen, niet alleen voor ouderen, doch ook voor kinderen.

REDACTIE.

LITERATUUR EN KUNST

Broeders en Zusters.

Het verheugt ons zeer U te kunnen mededelen, dat op onze oproep van enige weken geleden in deze kolommen vele reacties zijn binnengekomen, welke er in belangrijke mate toe hebben bijgedragen, ons op de ingeslagen weg te doen voortgaan.

Wij kunnen U thans berichten, dat de in het uitzicht gestelde vergadering te Zwolle D.V. gehouden zal worden op Zaterdag 17 November a.s., des middags te half vier in Hotel v. Gijtenbeek, Stationsplein 13. Dan zullen onze doelstellingen nader worden uiteengezet en wij koesteren de hoop, dat vele bezoekers met allerlei waardevolle ideeën zullen komen.

De persoonlijke uitnodigingen aan hen, die hun adhaesie met ons streven betuigden, zijn inmiddels verzonden. Evenwel zijn ook die sympathisanten, die thans voor het

Men ziet: er is in art. 33 der Ned. Gel. Bel. in het geheel geen sprake van een verzegeling van „aanwezige geloof“ of „aanwezige, inwendige genade“!

Wie dat toch beweren, lezen dit artikel zo, dat daarin gesproken wordt van tweeërlei verzegeling door middel van de sacramenten.

De eerste verzegeling zou dan betrekking hebben op dat wat God ons in zijn woord te verstaan geeft.

De tweede, de eigenlijke, geldt dat wat God in de harten gewerkt werd en daar nu „aanwezig“ is. Maar deze interpretatie van art. 33 is beslist onjuist.

In art. 33 is in het geheel niet van een tweeërlei verzegeling sprake.

Door het ene zelfde sacrament stelt God zowel wat Hij in zijn woord openbaart als wat Hij inwendig in onze harten doet aan onze uiterlijke zinnen voor.

Door het ene zelfde sacrament geeft Hij ons zowel zijn woord beter te verstaan alsook — en dit speciaal door de sacramentele handeling — dat wat Hij inwendig in onze harten doet, namelijk: de afwassing der zonden en de dagelijkse vernieuwing van ons leven.

Bovendien: de sacramenten worden hier niet waartekenen en zegelen genoemd van een inwendige en onzienlijke zaak, welke God reeds in de sacramentsgebruiker gewerkt heeft. Inderdaad, als het er zo stond, zou gezegd zijn, dat het sacrament een teken en zegel is van wat God in de ontvanger van het sacrament heeft tot stand gebracht en dus aanwezig is.

Maar zo staat het er niet. We lezen eenvoudig, dat God door middel van de sacramenten — die zichtbare waartekenen en zegelen van een inwendige onzienlijke zaak! — iets in ons werkt. Steeds dóór werkt. Reeds sinds overoude tijden werkt.

eerst van onze plannen kennis nemen, of nalieten de vorige keer hun instemming te betuigen, hartelijk welkom op de vergadering. In principe staat zij immers open voor alle broeders en zusters.

Hoewel het voornamelijk van de bezoekers der vergadering zal afhangen, welke de definitieve vorm van ons „verband“ zal worden en wat het op te richten tijdschrift zal bieden, mogen we er toch alvast dit wel van zeggen:

Het ligt niet in de bedoeling een organisatie te stichten zoals wij die in de verschillende Bonden bezitten. Dit zou schade aan het Bondswerk kunnen teweegbrengen, terwijl wij juist het Bondswerk, — indien mogelijk en gewenst — willen dienen. In de tweede plaats moeten de kosten laag blijven.

Het gaat ons vooral om een eigen publicatiemogelijkheid, die wij in ons tijdschrift denken te vinden. En het zal dit periodiek zijn dat ons „verband“ op de een of andere wijze moet doen groeien.

Bedoeld tijdschrift zal uitingsmogelijkheden bieden en principiële voorlichting geven op alle terreinen van kunst en cultuur, welke voor ons openstaan. Niet alleen poëzie en litteraire proza zullen dus hierin een plaats vinden, maar eveneens b.v. beschouwingen over schilderkunst, bouwkunst en muziek, terwijl ook gestreefd zal worden naar regelmatige publicatie van kunsthistorische en -wijserige onderwerpen. Aan recensies zal een belangrijke plaats worden ingeruimd.

Bij de samenstelling van de redactie — waarvan onderstaand driemanschap slechts de voorlopige commissie vormt — zal met deze vercheidenheid vanzelfsprekend rekening worden gehouden.

Wij spreken de wens uit, dat de beoogde plannen mogen slagen in het geloof.

P. A. HEKSTRA.
M. SIESLING.
M. J. ROORDA.
G. Terborghstr. 6.
Leeuwarden.

GRONINGER Brieven

Als wij ingaan tegen de revolutionaire gedachte van een federatief Europa, zoals het thans inzonderheid van anti-revolutionaire zijde aangeprezen wordt, zegt men, dat wij dus de oorlog stellen boven de vrede. Het nationalisme boven de eenheid der volken tot kering van de gruwel van de krijg.

Ook in de dagen, toen men na de eerste wereldoorlog bezig ging de Geneefse volkenbond te vormen, werd tegenover hen, die bezwaren hadden, aangevoerd: dus gij wilt de toestand van heden, de ongebreidelde oorlogsvrijheid der staten en het huidige militaire stelsel handhaven. Gij vindt dit zeker mooi.

Zelfs de voorzichtige diplomaat, die van Karnebeck heette, onthield zich niet geheel van deze door en door valse argumentatie. Hij deed het uiteraard diplomatiek. Hij zei: het zou zo kunnen zijn.

Wanneer, zo heette het in de memorie van toelichting op het ontwerp tot aansluiting bij de volkenbond, wanneer men bezwaar maakt, dan zou men kunnen behoren tot degenen, die niet een andere organisatie begeren, maar integendeel de ongebreidelde oorlogsvrijheid der staten en hun tegenwoordige in zijn verdere ontwikkeling niet vol te houden militaire stelsel wensen te zien bestendigd.

Hiertegen kwam de heer Lohman aanstonds op.

Hij hechtte aan de volkenbond weinig waarde, sprak zelfs van een windel, maar hij liet de zo diplomatiek aangeklede opmerking niet zonder fijn protest voorbijgaan.

En tot aan de jongste dag werkt. Het gaat hier dus om een voortgaand historisch werk, dat God door middel van de sacramenten in de zijnen tot stand brengt. En niet om de verzegeling van wat in ons reeds door Gods Geest gewerkt is.

Hoe men het ook wendt en keert: het gaat in art. 33 om de ene verzegeling van de ene, rijke, volle belofte, waarin het volle heil is vervat.

En van een verzegeling van enige inwendige genade is hier geen sprake.

Deze Schriftuurlijke opvatting der sacramenten werd in de Gereformeerde Kerken steeds onbevogen en onbelemmerd geleerd.

Helenius de Cock, de zoon van Hendrik de Cock, doceerde aan de Theologische School te Kampen, dat niet ons geloof, onze trouw of onze oprechtheid, maar het verbond Gods door de sacramenten wordt verzegeld. De doop blijft naar zijn overtuiging, evenals de belofte van het evangelie — volkomen hetzelfde of die ontvangen wordt door Judas of Petrus. Met nadruk verwierp hij de voorstelling, dat de Geref. Kerken zouden leren, dat de sacramenten een verzegeling van de wedergeboorte zouden zijn ⁴⁰⁾.

Na De Cock en in navolging van hem beleed Prof. Lindeboom, en hij hield dat steeds vol, dat de doop niet betekent en verzegelt wat in de dopeling aanwezig is of verondersteld wordt in hem aanwezig te zijn, doch alleen de beloften van het Genadeverbond ons in het Evangelie geopenbaard ⁴¹⁾.

⁴⁰⁾ Historisch overzicht van de Formulieren van Eenheid enz., p. 66 v.; De leer der wedergeboorte volgens de Geref. Kerk, p. 15.

⁴¹⁾ Vijf stellingen enz., p. 17 v.

4. Met deze sacramenten, deze zichtbare waartekenen van een inwendige en onzienlijke zaak, deze verzegelde belofte, dringt God nu de harten der zijnen binnen en maakt daar, door middel van die sacramenten, de zaligheid, die Hij aan hen meedeelt, vast en bondig ⁴⁵⁾.

Dat kan geschieden, zo betoogt dit artikel verder, omdat God de Heilige Geest der sacramenten als zijn instrumenten gebruikt, waarmee Hij, door de kracht des Geestes dat vast en bondig maken der zaligheid in ons tot stand brengt.

5. Dit werken Gods, door middel van de sacramenten, geschiedt nu, zoals elders in de belijdenis wordt geleerd, in de weg des geloofs.

Of, precieser gezegd: door het gelovig gebruik der sacramenten. Want de ongelovige ontvangt wel het sacrament — let wel het sacrament, het waarachtige, volle sacrament en niet slechts water, brood en wijn — maar hij ontvangt uiteindelijk niet de betekende zaak. En zo ontvangt hij het sacrament tot zijn verdoemenis.

⁴⁵⁾ Men leze de zin: „Want het zijn zichtbare waartekenen en zegelen van een inwendige en onzienlijke zaak, door middel waarvan God in ons werkt“ enz., niet verkeerd! Men denke er namelijk aan, dat de woorden „door middel van“ terugslaan op „waartekenen en zegelen“ en niet op „een inwendige en onzienlijke zaak“. Die „waartekenen en zegelen“ en niet de „inwendige en onzienlijke zaak“ zijn het middel, waardoor God in ons werkt. De gedachte is dus deze, dat God door middel van de sacramenten, die waartekenen en zegelen zijn van een inwendige en onzienlijke zaak, in ons werkt door de kracht van de Heilige Geest. Dat de bedoeling van de belijdenis zo is blijkt onloochenbaar uit de (ook officiële) franse tekst. Daarin vinden we voor „door middel van“ namelijk moyennant lesquels.

alieten de vo-
rtelijk welkom
immers open

ers der verga-
vorm van ons
hien tijdschrift
el van zeggen
atie te stich-
n bezitten. Dit
sewregebrengen
nogelijk en ge-
ats moeten de

icatiemogelijk-
inden. En het
op de een of

den bieden en
nen van kunst
t alleen poëzie
plaats vinden.
schilderkunst,
en zal worden
ische en -wijs-
en belangrijke

- waarvan on-
nge commissie
anzelfsprekend

e plannen mo-

EKSTRA.
LING.
ORDA,
orchestr. 6.
rden.

Brieven

gedachte van
inzonderheid
1 wordt, zegt
en de vrede.
volken tot ke-

wereldoorlog
vormen, werd
gevoerd: dus
breidelde oor-
litaire stelsel

an Karnebeek
door en door
diplomatiek.
van toelich-
volkenbond,
men kunnen
organisatie
e in zijn ver-
litaire stelsel

stonds op.
waarde, sprak
diplomatiek
votest voorbij-

gaat hier dus
at God door
wat in ons

gaat in art.
ke, volle be-
ndige genade

sacramenten
s onbevange

rik de Cock,
Kampen, dat
thheid, maar
wordt verzeg-
g, evenals de
hetzelfde of
rus. Met na-
Geref. Ker-
n verzegeling

beleed Prof.
dat de doop
eling aanwe-
wezijg te zijn,
verbond ons

oren van Een-
te volgens de

Ik behoor, zo zeide hij, niet tot degenen, waar de minister het oog op heeft. Integendeel, ik acht een oorlog geoorloofd, doch alleen dan geoorloofd voor Nederland, wanneer hij moet strekken tot verdediging van het land of tot handhaving van het recht.

Een bond gesloten ter handhaving van daarin uitgedrukte rechtsbeginselen acht ik zeer aannemelijk. Er zijn er, die menen dat een zodanig tractaat met andere mogendheden de soevereiniteit van het eigen land — en daaronder verstond Lohman altijd de soevereiniteit des konings — in gevaar brengt. Ik ben niet van die mening, omdat ik meen, dat de toetreding tot een zodanig tractaat niet is een afstand doen van eigen soevereiniteit, maar, integendeel, een uiting van die soevereiniteit, een daad, welke de hoogste macht in de staat verrichten kan in de uitoefening van haar functie, vermijdt het sluiten van een bond, om het recht te handhaven, iets is wat elke mogendheid eigenlijk zou moeten en behoren te doen, omdat de handhaving van de gerechtigheid een van de eerste functies is van iedere soevereiniteit en wanneer men dan met elkander een bond sluit om de gerechtigheid te handhaven, doet men niets anders, dan datgene, waartoe elke soevereiniteit verplicht en gerechtigd is.

Nu zou iemand, die niet geleerd heeft te onderscheiden, kunnen opmerken: maar het gaat bij U dus slechts om een naam. En halen dan Shakespeare er bij aan: what is in a name, hoezeer het nog zeer de vraag is, of die grote man werkelijk de rechte naam voor enige zaak een onverschillig ding achtte. Zelfs daar, waar men die overbekende woorden leest, is daarvan zelfs geen sprake.

Het zou dan hier slechts gaan om een naam. De een zegt: verdeling der nationale soevereiniteit, of stukken afnemen en die aan een macht boven de staten geven. De ander: verdeling van de uitoefening. Wel — komt dat niet op hetzelfde neer?

Er is echter geen sprake van, dat hier zowel in theorie als voor de praktijk hetzelfde zou worden bedoeld. Het een staat lijnrecht tegenover het ander.

Daar is geen menselijk gezag, dat de steun van wie daaraan onderworpen zijn, niet behoeft.

Vooreerst legt God gezag op een mens, maar dit kan eerst als gezag worden gevoeld, als het erkenning vindt in de aan Gods woord gebonden conscientie. Eerst dan ligt het gezag vast en zijn druk wordt niet gevoeld. Integendeel, het wordt met vreugd aanvaard. Een mens kan zich niet gelukkig gevoelen, als hij zulk gezag boven zich, waar dan ook, mist.

Denk maar aan een huisgezin, waar het gezag niet werkt en van de kant van de gezagsdrager en van de zijde van die er aan moeten gehoorzamen. Het is een diep ongelukkig gezin.

Wij kwamen eens in een schoolklasse, waar de onderwijzer blijkbaar geen gezag kon oefenen. Wij zagen aan de gezichten der kinderen, dat zij zich ergerden, hoezeer zij zelf geen weerstand konden bieden aan de zucht tot wanorde.

Een onderwijzer vertelde ons eens, dat hij, benoemd aan een school, waar het hoofd niet in staat was de orde in zijn klassen te handhaven, op een goede dag van dit hoofd vernam: ik ben morgen afwezig, u zult dus de hele school voor uw rekening hebben.

Ik kan u verzekeren, zo zeide deze jonge onderwijzer, dat ik die nacht nauwelijks sliep en met een benauwd hart des morgens op weg naar de school ging.

Tot zijn grote verwondering ontmoette hem op het schoolplein een vertegenwoordiging van de kin-

deren der hoogste klassen. Zij zeiden: meester, zouden wij vandaag eens een ordelijke dag mogen hebben?

De onderwijzer deed net, of het helemaal niet nodig was hem zulk een vraag te stellen; hij zei: natuurlijk jongens, dat spreekt vanzelf. En hij verzekerde nog zelden zulk een prettige schooldag te hebben beleefd. En de kinderen waren blij.

Op een school, waar geen gezag wordt uitgeoefend, gevoelen de kinderen zich ongelukkig en hun slechte stemming uit zich dan in onordelijkheid.

Zo is ook een volk diep ongelukkig, als het niet waarlijk door een gezag geregeerd wordt en niet gevoelt, dat het een gezag boven zich heeft.

De erkenning van een gezag moet echter, als wij zeiden, vastliggen in de conscientie aan Gods Woord gebonden. Het moet worden gehoorzaamd om Gods wil, zoals de Heilige Schrift het ons ook zegt.

Waar dit ontbreekt, is er wezenlijk verzet bij een volk en geweld bij de overheden, die zich niet anders dan zo kunnen handhaven.

Dan is er geen krachtige medewerking van een volk met de overheid om het gezag te handhaven in de uitoefening daarvan.

Maar daarom wordt het gezag met zijn verantwoordelijkheid niet gedeeld; er worden geen stukken daarvan overgedragen aan anderen.

Een vader doet zijn gezag met de verantwoordelijkheid van zijn ambt niet in, als moeder heel de dag door het gezag uitoefent, of, zo zij ontbreekt, de oudste broeder, of zelfs de dienstbode.

Hij doet zijn gezag voor nog niet zo'n klein stukje in, als hij zijn kind stelt onder het gezag van een onderwijzer. Het blijft één en ongedeeld.

Natuurlijk kan een vader de uitoefening van zijn gezag zozeer verwaarlozen, dat er niets van overblijft. Hij kan zich bijv. niet storen aan de wijze, waarop de school zijn taak voor haar deel verricht.

Maar dat stelt hem schuldig voor God de Here, die hem het gezag over zijn gezin opdroeg. En — het loopt dan met de opvoeding ook mis.

Ook een vorst, die zich verbeeldt een absoluut gezag te bezitten en zegt: ik doe naar mijn „bon plaisir“, zoals de z.g.n. absolute heersers, koningen en revolutionaire machthebbers, dit verstaan, kan zijn gezag wezenlijk prijsgeven. Het is honderden malen zo gezien.

Absolute heersers kunnen hun medewerkers hun eigen gang laten gaan, zoals bijv. een Ahasverus zulke een Haman deed. Maar deze werd op een goede dag toch tot zijn schrik gewaar, dat er een macht stond boven hem.

Een Nero volgde een Tiggellinus. Die deugnet regeerde in werkelijkheid. Maar hij beefde elke dag voor de ongunst van zijn heersers.

De communistische heersers gevoelen zich eensdeels oppermachtig, maar zij beven voor de „zuivering“, die er elke dag kan zijn.

Het gezag en zijn uitoefening moeten streng worden onderscheiden. Elke overheid zal zich gelukkig achten, als zij in haar volk vele krachten vindt, die haar gezag kunnen uitoefenen op allerlei terrein, en hoe zelfstandiger zij dit kunnen doen des te beter voor de vrijheid van een volk. Calvijn wijst er op, dat zulke zelfstandige vertegenwoordigers van het overheidsgezag tevens zijn vertegenwoordigers van het volk en verdedigers van zijn vrijheden tegenover een gezag, dat naar willekeur wil handelen en zich niet gebon-

als er ook niet één is, voor wien het teken van den Heiligen Doop alleen maar een uitwendig teken is, waaraan verder geen realiteit zou beantwoorden⁵⁰⁾.

En om niet meer te noemen, ds Van Teylingen poneerde ondanks alle leerbeslissingen en daartegen lijnrecht ingaande, dat de doop niet betekent en verzegt „wat in den doopeling aanwezig is, of ondersteld wordt aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard“; dat „alle kinderen des Verbonds dezelfde beloften hebben ontvangen“ en dat, wanneer het sacrament „ongelovig wordt gebruikt, of liever, wanneer het ongelovig het gebruikt“ het „niet van zijn wezen wordt beroofd..... het geloof behoort niet, ook niet als onderstelling, tot het wezen van het Sacrament..... De ongelovige..... ontvangt wel degelijk het sacrament.....“⁵¹⁾.

Tegen deze schriftuurlijke, reformatische gedachten namen de synoden van meet af aan scherp positie. Toelichting en Praeadvies waren één doorlopende bestrijding daarvan.

De uitspraak omtrent het houden van het zaad des verbonds voor wedergeboren en in Christus geheiligd verklaarde de synode van 1943/45 geheel conform Schrift en confessie en zij achtte de daartegen ingebrachte bezwaren niet gegrond⁵²⁾. Bovendien sprak zij

⁵⁰⁾ Kerkblad v. d. Geref. Kerken in Ned. Indië, 13 Juli 1939, zie mijn: Om de Unica Catholica, p. 134.

⁵¹⁾ Verklaring, afgelegd op de kerkeraadsverg. v. d. Geref. Kerk van Ljuiden-Oost en op de classis Haarlem 11 en 12 Sept. 1944 en: Sacramentum-Instrumentum in Vox Theologica, April 1946.

⁵²⁾ Acta, art. 167.

den gevoelt aan zijn wezenlijke roeping, n.l. de handhaving van het recht.

De arm van een mensenkind reikt niet verder dan hij werkelijk is. Daar is geen z.g.n. persoonlijk absoluut gezag voor een mens mogelijk. Het is aan allerlei band en ook aan de medewerking van of uit een volk gebonden. Er is ook geen ongebreidelde oorlogsvrijheid. Anders zaten wij reeds lang in de derde wereldkrijg.

Maar bovenal is het gezag gebonden aan de roeping, die God de gezagsdrager oplegt.

De onderscheiding waarop Lohman telkens wijst, ook in zijn geschriften, is dus wezenlijk en werkelijk.

Zij past ook inzake de samenwerking van overheden tot handhaving van het recht, inzake de verhoudingen der volken onderling en inzake haar doen tegenover haar eigen volk.

En dit hebben de mannen der reformatie in de grote dagen van de zestiende en zeventiende eeuw zeer goed beseft.

Daarover echter in een volgende brief.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen

MARNIX.

Wijzigingen Handboek 1951

ADRESSEN

VAN GEREFORMEERDE NEDERLANDERS IN BUITENLANDSE HAVENPLAATSEN, waar de zeevarende leden van onze kerken van harte welkom zijn.

EUROPA: Lissabon (Portugal): Mr J. J. Schreuder, Ru President Wilson 3—3e.

ZUID-AFRIKA. Kaapstad: J. Ph. v. d. Berg, 23 Keurboom Road, E. Chr. Oggel, 15 Garrison Road, Claremont.

ZUID-OOST-AZIE. Djakarta: B. Valkenburg, Djalat Thamrin I. Semarang: N. Padding, Tegalombo 9. G. Goossens, Djalat Oel Tjong Bing 7. Surabaya: F. v. d. Griendt, Embong Trengguli 14. ... Dirkse, Djalat Raya Sutomo 31. Soenger Gerong: B. L. Quist, Sandard Vacuum, Hollandia (Nieuw Guinea): fam. Godschalk, Singapore: J. Ferkrans, kantooradres K.P.M., I Finlayson Green; huisadres: 9 Ridout Road.

AUSTRALIE. Freemantle: voor het ontvangen van bezoek aldaar tijdig bericht geven aan A. Bosveld, Post Office, Armadale, die dan de gast komt afhalen, Albany: J. Plug, 4 Miles Albany Highway, Sydney: J. Olthoff, 90 Calerostreet, Lithgow, Melbourne: K. Lumkes, Silvan Vic.

NOORD-AMERIKA en CANADA. Vancouver: C. A. v. d. Gugten, 251 Hart Street, New Westminster B. C. Chicago: F. van Doorn, 6445 Yale Ave, 21 Chicago. Detroit: H. Offringa, 1475 Wayburn, Detroit 30. Toronto: P. Abma, c.o. Maple Leaf Bushroom Farm, Regent Park, D. O. Toronto, L. C. v. d. Griendt, c.o. Htch & Co, Room 418a, 229 Yonge Street.

MIDDEN- en ZUID-AMERIKA. Curaçao: C. v. d. Mark, W.I. Compagnie-sstraat 14—16, Willemstad, Maracaibo-Venezuela: S.J. Gerbrandy, c.o. Zuma, Calle Independencia. Buenos Aires: G. J. Schaeffer, kantooradres: Sarmiento 385, 5e verdieping, kantoor 90, telefoon 31 37 97; huisadres: Simbron 3209 — 2 — C. Villa del Parque.

Deze lijst is opgemaakt door de commissie van (vrijgemaakte) Gereformeerde Kerken in Nederland ten dienste van de ambtelijke bearbeiding van en evangelisatie onder varenden ter zee en op de binnenwateren.

De commissie houdt zich zeer gaarne voor aanvullingen en verbeteringen van deze lijst aanbevolen; adres: Ds J. F. van Huisteyn J. Fzn, Adelaarsweg 100, Amsterdam-N.

uit, dat zij in haar confessionele beslissingen alleen maar had gehandhaafd wat steeds de leer der Vaders was geweest! Terwijl zij wat de bezwaarden uitspraken niet in overeenstemming met de belijdenis der vadersen achtte⁵³⁾.

Nog verder ging de synode van 1946: Zij poneerde, „dat de veranderde situatie in de kerken een nieuwe uitspraak over sommige punten betreffende het genadeverbond wenschelijk maakte“. En zij wees af „elke opvatting, die in de leer des verbonds niet tot haar recht laat komen, de verkiezing Gods en de krachtadige werking van den Heiligen Geest, die de verbondsbelofte laat opgaan in een voorwaardelijke toezegging“⁵⁴⁾.

Zulk een odium op de bezwaarden drukkend, lette zij er niet op, dat zij met deze woorden ook nog een caricatuurvoorstelling gaf van wat dezen voorstonden!

In het spoor van deze synoden voortgaande accentueerde ten slotte de Haagse synode, dat haar voorgangerster in 1943 tegenover de bezwaarden „het karakter van het verbond der genade in het volle licht had geplaatst“ en dat het, omdat het karakter van het Verbond der genade toen in het geding was, „te verstaan“ was, dat de synode van Utrecht niet had voldaan aan het verzoek der gravamenindieners uit te spreken, dat men niet gehouden was de leerruitspraken te verstaan in den zin van Toelichting en Praeadvies⁵⁵⁾.

Ook in dit opzicht bleef de houding der synoden tot nu toe dus volkomen ongewijzigd. C. VEENHOF.

⁵³⁾ Brief aan de kerken van 24 Aug. 1944.

⁵⁴⁾ Acta.

⁵⁵⁾ Acta, art. 631.